

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Sihtasutus Kutsekoda
Mustamäe tee 16,
10617 Tallinn
registrikood: 90006414

17.12.2025

nr 11.3-1/25/5536

OTSUS

finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse osalise rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*) teeb meetme nr 2021-2027.4.6.2 "Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed" raames otsuse Sihtasutuse Kutsekoda (edaspidi *toetuse saaja*) projektile nr 2021-2027.4.06.23-0001 „Kutsesüsteemi reform“ (edaspidi *projekt*).

Rakendusüksus tuvastas, et toetuse saaja ei ole projektiga seotud riigihanke nr 283271 „Oskuste süsteemi II arendusetapp: oskuste teenuskeskkond“ korraldamisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumisega seotud kuludele finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 3207,20 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 8 lg 2 p 7, § 28 ja § 29 lg 3, Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ÜM2022*) § 34 lg 1 p 2, § 35 lg 1, § 36 ja § 37 lg 4, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ÜM2014*) § 22³ lg 1 p 4 ja lg 2 p 1 ning haridus- ja teadusministri 16.11.2022 käskkiri nr 1.1-2/22/314 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevusele „Kutsesüsteemi reform“ lisa 1 (edaspidi *TAT*) p 13, samuti projekti raames esitatud kuludokumendid nr 865, 866. 1032 ja 1054 ning toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

TAT punkti 11.1 järgi kohalduvad toetuse saajale ÜM2022 §-s 11 sätestatud kohustused. ÜM2022 § 11 lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse tähenduses. Sihtasutus Kutsekoda on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 p 4 tähenduses ja on kohustatud seega läbi viima riigihanke, järgides RHSis sätestatud korda.

1. Toetuse saaja on riigihanke nr 283271 osas 2 kehtestanud kvalifitseerimise tingimusena ebaproportsionaalse netokäibe nõude

1.1. Rikkumise asjaolud

Toetuse saaja korraldas projekti raames avatud hankemenetlusega kaheosalise riigihanke nr 283271 „Oskuste süsteemi II arendusetapp: oskuste teenuskeskkond“ (hanketeade avaldatud 25.09.2024), mille eeldatav maksumus oli hanke I osas 960 000 eurot ning II osas 240 000 eurot. Riigihanke I osale esitati 7 pakkumust ja II osale 6 pakkumust. Toetuse saaja sõlmis hanke II osale edukaks tunnistatud pakkujaga OÜ Net Group 16.12.2024 hankelepingu nr 13-1/26 maksumusega 240 000 eurot.

Toetuse saaja on riigihankes kehtestanud pakkujate majandusliku ja finantsseisundi hindamiseks järgmise kvalifitseerimise tingimuse: *Pakkuja viimase lõppenud kolme majandusaasta üldine aasta netokäive peab olema vähemalt 2 500 000 eurot käibemaksuta kolme aasta peale kokku.*

Hanke II osa eeldatavaks maksumuseks on hanketeate kohaselt 240 000 eurot. Seega on kvalifitseerimise tingimuses kehtestatud 2 500 000 euro suurune aastase netokäibe nõue põhjendamatult ja ebaproportsionaalselt suur, ületades hanke II osa eeldatavat maksumust **3,47 korda**.¹

Sellises suuruses netokäibe nõude kehtestamisega on toetuse saaja rikkunud RHS § 100 lõiget 3, mille kohaselt ei või nõutav netokäive olla suurem kui kahekordne hankelepingu eeldatav maksumus.

1.2. Toetuse saaja selgitused

Toetuse saaja põhjendas 17.10.2025 esitatud selgituses niivõrd kõrget netokäibe nõuet eesmärgiga tagada, et pakkujal on piisav majanduslik suutlikkus hankelepingu täitmiseks, arvestades tööde mahtu, tehnilist keerukust, võimet tagada pidev teenuseosutus kogu lepingu kehtivusperioodi vältel. Hankija viitab ka asjaolule, et arendatavate lahenduste vastu on suur avalik huvi.

Detailsemad selgitused esitas toetuse saaja 27.10.2025 täiendustes:

„Tööde maht, kestus ja lepingulised kohustused: mõlema hankeosa puhul on tegemist mahuka ja mitmetahulise arendusega (Osa 1 TK p 2.1), mis hõlmab teenuse järjepidevuse ja töökindluse tagamist kogu lepingu kehtivusperioodi jooksul. Lepingu täitmine eeldab pakkujalt stabiilset rahavoogu ja piisavat finantsvõimekust, et katta tööjõu- ja arenduskulud, sest maksed toimuvad etappide ja/või tulemuste kaupa. Sellest tulenevalt peab pakkujal olema piisav majanduslik suutlikkus ja likviidsusreserv, et tagada lepingu tähtaegne ja kvaliteetne täitmine ilma teenuse katkestusteta.

Tehnilise lahenduse keerukus ja sellega kaasnevad riskid: arendatavad lahendused on strateegilise tähtsusega riiklikud infosüsteemid, mille käivitamine ja tõrgeteta toimimine mõjutab suurt kasutajaskonda ja avalikku teenust. Sellega kaasneb risk, et projekti käigus tuleb teha ettenägematuid muudatusi või täiendusi (Osa 1 TK p 3.3.5). Seetõttu on oluline, et täitjal oleks piisav rahaline puhver, et tagada tööde jätkamine ilma makseraskusteta või tähtaegade ületamiseta.

Avaliku teenuse katkematuse tagamine: hankija peab tagama, et süsteemi arendamise ja hoolduse käigus avalik teenus ja liidestused avalike andmebaasidega ei katkeks (Osa 1 TK 2.1.2.4). Seetõttu peab täitjal olema võimekus vajadusel kaasata täiendavaid ressursse. Seda ei ole võimalik tagada ilma piisava majandusliku tugevuseta.

Finantsilise sõltumatuse ja stabiilsuse tagamine: madalama käibega ettevõtete puhul suureneb risk, et üks suurem projekt (nagu nt käesolev hange) moodustab olulise osa nende kogu käibest, mis omakorda suurendab täitmiskiski (nt kui tekivad likviidsusprobleemid). Hankija eesmärk on

Arvutuskäik: 2 500 000/3 aastat = aastane netokäibe nõue 833 333,33 eurot. $833,333,33/240\ 000 = 3,47$.

tagada, et lepingupartner oleks finantsiliselt piisavalt sõltumatu ühest hankest ega satuks raskustesse lepingu täitmise käigus.

Avalik huvi ja strateegiline mõju: arendatavad süsteemid on kavandatud kasutamiseks riigiülestes protsessides (nt Osa 1 TK p 2.1.3 ja 2.1.1.1), ning nende töökindlus ja turvalisus mõjutavad otseselt avalikkuse usaldust riiklike teenuste vastu. Seetõttu peab täitjal olema tõendatult stabiilne majanduslik taust, et tagada pikaajaline teenuse kvaliteet, töökindlus ja lepingu eesmärkide saavutamine.

1.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

RHS § 100 lg 3 alusel võib hankija nõuda pakkujal netokäibe olemasolu summas, mis ei või olla suurem kui kahekordne hankelepingu eeldatav maksumus. Kui hankelepingu täitmisega seotud riskide tõttu on vajalik aastakäibe nõude määramine suuremas summas, peab hankija seda riigihanke alusdokumentides põhjendama. Riigihanke nr 283271 alusdokumentides sellekohane põhjendus puudub ning netokäibe nõue ületab kahekordset hankelepingu eeldatavat maksumust, olles hanke osa II eeldatavast maksumusest koguni 3,47 korda suurem.

Kvalifitseerimise tingimuste seadmine pakkuja majanduslikule ja finantsseisundile peab tervikuna tagama selle, et pakkuja oleks hankijale usaldusväärne ning piisavalt pädev partner, kes on võimeline hankelepingut nõuetekohaselt täitma. Seejuures ei tohi seatud kvalifitseerimise tingimused piirata konkurentsi ning olla suunatud vaid suurematele ettevõtetele, kui see ei ole tulenevalt hankelepingu esemest põhjendatud.

Hankemenetluse proportsionaalse netokäibe nõude eesmärgiks on leida piisava majandusliku suutlikkusega pakkujaid teenuse osutamiseks, mistõttu tuleks kvalifitseerimise tingimused seada proportsionaalsed, et võimalikult paljudel pädevatel pakkujatel oleks võimalik hankes osaleda, arvestades hankelepingu olemust. Liigselt kõrge netokäibe nõue piirab väiksemate ja keskmise suurusega ettevõtete (edaspidi VKE-d) osalemist, mis on vastuolus riigihangete eesmärgiga edendada avatust ja konkurentsi. Euroopa Komisjoni juhised ja Eesti vaidlustuspraktika on korduvalt rõhutanud, et majanduslikku suutlikkust ei tohi hinnata viisil, mis välistab põhjendamatult VKE-d.

Seega rakendusüksuse hinnangul on toetuse saaja piiranud potentsiaalsete pakkuja ringi ning välistanud hankemenetluses selliste pakkuja osalemise, kes oleksid suutelised hankelepingut edukalt täitma, kuid kelle netokäibe ei vastanud hankija seatud nõuetele.

Eeltoodust tulenevalt on toetuse saaja rikkunud ka RHS § 3 punktides 2 ja 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid. RHS § 3 punkt 2 kohustab hankijat seadma riigihankes piirangud ja kriteeriumid, mis on riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud. Kuivõrd RHS § 100 lõikest 3 tulenevalt on proportsionaalseks netokäibe nõudeks kuni kahekordne hankelepingu eeldatav maksumus ning toetuse saaja on kehtestanud hanke osas II sellest suurema netokäibenõue, siis on toetuse saaja seadnud hankes osalemisest huvitatud isikutele RHS § 3 punkti 2 mõistes ebaproportsionaalse piirangu. Samuti ei ole toetuse saaja RHS § 3 punkti 3 mõistes taganud konkurentsi efektiivset ärakasutamist olukorras, kuna on põhjendamatult kitsendatud hankes osalemisest huvitatud isikute ringi.

Rakendusüksus möönab, et RHS §100 lg 3 teine lause iseenesest ei keela hankijal nõuda pakkujalt hankelepingu kahekordse eeldatava maksumusega võrreldes suuremat netokäivet, kuid sellisel juhul peab olema see põhjendatud, eelkõige hankelepingu täitmisega seotud riskide maandamise eesmärgil. Antud juhul nähtub toetuse saaja selgitustest, et põhjendamatult suure netokäibe nõude hanketeates sätestamine oli tingitud peamiselt sellest, et pakkujal oleks piisav majanduslik suutlikkus.

Toetuse saaja on oma 27.10.2025 argumentides välja toonud põhjendused, miks tema hinnangul oli suurem netokäibe nõue õigustatud. Rakendusüksus ei saa nõustuda, et põhjendused oleksid

piisavad ja asjakohased, seda enam, et viidatud põhjendused tuginesid suuresti hanke osa I tehnilisele kirjeldusele, samas kui finantskorrektsiooni aluseks olev rikkumine puudutab hanke II osa.

Suuremat netokäibe nõuet kui RHS §103 lg 3 sätestab võib kohaldada vaid erandkorras. Näiteks olukorras, kus alternatiivsete meetmete rakendamine ei ole piisav. 3,47 kordne netokäibe nõue ei olnud mõõdukas ega vajalik meede hankelepingu nõuetekohase täitmise tagamiseks. Sama eesmärgi – finantsstabiilsuse ja teenuse järjepidevuse tagamine – oleks saanud saavutada alternatiivsete meetmetega. Näiteks nõuda pakkuvalt täiendavaid tõendeid likviidsuse kohta (bilansinäitajad, krediitireiting jt) või kehtestada ettemaksu või garantiinõudeid lepingu täitmise kindlustamiseks. Sellised meetmed oleksid saavutanud sama eesmärgi – tagada pakkuja finantsvõimekus ja rahaliste vahendite olemasolu lepingu täitmise ajal -, kuid seda proportsionaalselt ja konkurentsi kahjustamata.

Tulenevalt eeltoodust leiab rakendusüksus, et pakkuja majandus- ja finantsseisundi hindamiseks seatud netokäibenõue on konkurentsi põhjendamatult piirav ning see ei olnud hanke osa II eeldatavat maksumust arvestades proportsionaalne ega asjakohane.

1.4. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 5%

ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

ÜM2022 § 35 lg 1 sätestab, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud juhul, kui ÜM2022 on sätestatud teisiti.

ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 § 21 lõiget 1¹ ja §-e 22–22⁹.

ÜM2014 § 22³ lõige 1 punkt 4 sätestab, et kui pakkuja kvalifitseerimiseks on seatud kriteerium, mis on seotud hankelepingu esemega, kuid ei ole sellega proportsionaalne, kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra. ÜM2014 §22³ lõige 2 punkt 1 sätestab täiendavalt, et olukorras kus seatud on piirav kvalifitseerimistingimus, kuid mitme ettevõtja pakkumused vastasid seatud kvalifitseerimistingimusele, kohaldatakse viieprotsendilist finantskorrektsiooni määra.

Rakendusüksus võttis rikkumise raskuse hindamisel arvesse, et riigihangete registrist nähtuvalt esitati hanke II osale kuus pakkumust. Seega oli antud hanke osas tagatud konkurents ja erinevate pakkumiste võrdlemine, mistõttu ei ole põhjendatud kõige suurema finantskorrektsiooni määra (10%) rakendamine. Tulenevalt eeltoodust on õigustatud ja põhjendatud ning rikkumise raskusega proportsionaalne rakendada hanke II osale finantskorrektsiooni määra 5%.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060² (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 103 lõike 1 koosmõjus ühissätete määruse selgituste punktiga 70 tuleb rakendusüksusel finantskorrektsiooni määra üle otsustamisel muu hulgas arvestada proportsionaalsuse põhimõttega, mistõttu ei saa rakendusüksus rikkumisele kohaldada automaatselt ÜM2014-s

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

vastavale rikkumise koosseisule ettenähtud konkreetset finantskorrektsiooni määra ilma, et oleks eelnevalt analüüsinud, kas antud rikkumisel esineb võrreldes ÜM2014s kirjeldatud rikkumise koosseisuga selliseid erisusi, mille puhul oleks põhjendatud üldisest ettenähtud finantskorrektsiooni määrast väiksema finantskorrektsiooni kohaldamine.

Rakendusüksus kaalub alati proportsionaalsuse põhimõtet finantskorrektsiooni määra määramisel. Antud rikkumise puhul ei ole võimalik erandkorras kohaldada viiest protsendist madalamat määra, kuna seatud kvalifitseerimistingimus oli selgelt ebaproportsionaalne ja konkurentsi piirav, ületades tuntavalt RHS § 100 lg 3 lubatud piiri. Kuigi hanke 2 osas esitati kuus pakkumust, ei muuda see rikkumist ega sellega kaasnevat finantsmõju olematuks, sest kvalifitseerimistingimus välistas potentsiaalselt suure hulga VKE-sid.

Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtuasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.5. Finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on riigihanke nr 283271 osa 2 tulemusena sõlmitud hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu kajastanud tegevuse nr 7.2.3 „OsKuS digiarenduse muud kulud“ raames kokku summas 64 144,00 eurot käibemaksuga.

Riigihankega nr 283271 osaga 2 seotud kulu:

Kuludokumendi tunnus	Abikõlblik summa	Rikkumisega seotud summa 5%
1032	24 738,00 eurot	1236,90 eurot
1054 ³	13 444,40 eurot	672,22 eurot
865	16 689,60 eurot	834,48 eurot
866	9 272,00 eurot	463,60 eurot

Lähtudes otsuses tehtud järeldustest ning võttes aluseks ÜM2014 § 22³ lõike 1 punkti 4 ja lg 2 punkti 1, loeb rakendusüksus riigihanke nr 283271 osas 2 sõlmitud hankelepingu alusel tekkinud kulus (64 144 eurot) mitteabikõlblikuks kuluks 5% ehk 3207,20 eurot, millest toetus moodustab 100%.

ÜSS § 29 lõike 3 kohaselt võib tagasimaksmisele kuuluva toetuse tasaarveldada sama projekti raames väljamaksmisele kuuluva toetusega. Eeltoodust tulenevalt tasaarveldab rakendusüksus toetuse saajale järgnevat väljamakstavat toetuse summat ehk vähendab seda tagasimakstava 672,22 euro võrra.

ÜM2022 § 37 lõike 3 kohaselt vähendatakse finantskorrektsiooni otsuse tegemisel toetust ning omafinantseeringut vastavalt makse tegemise ajal kehtivale toetuse proportsioonile. ÜM2022 § 37 lõike 4 alusel vähendab rakendusasutus finantskorrektsiooni otsuse alusel toetuse andmise tingimuste käskkirjaga kinnitatud abikõlblike kulude eelarvet.

2. Toetuse saaja arvamus ja vastuväited otsuse eelnõule

³ KD nr 1054 alusel on toetuse saajale tehtud varasem toetuse väljamakse.

Tulenevalt ÜSS § 13 lg 2 punktist 3 annab rakendusüksus enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist võimaluse toetuse saajal esitada oma seisukohad. Rakendusüksus edastas 18.11.2025 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht antud otsuse kohta hiljemalt 02.12.2025.

Toetuse saaja esitas 24.11.2025 omapoolsed vastuargumendid, milles toob välja, et suurema käibenõude seadmine on RHS kohaselt lubatud. Vajalik on vaid hankija põhjendus. Pelgalt hanke tingimustes vastava põhjenduse puudumine ei suurenda ega vähenda hankes konkurentsi, siis põhjenduse puudumine on formaalset laadi rikkumine ja hankele sisuline finantsmõju puudub.

Rakendusüksus ei nõustu toetuse saaja väitega. Suurema netokäibe nõude seadmine on küll lubatud, kuid siiski pigem erandlik ning nõuab, et see oleks selgelt põhjendatud ja proportsionaalne.

Kvalifitseerimise tingimused peavad olema alati proportsioonis ja seotud hankelepingu esemega. RHS § 100 lg 3 kohaselt võib majandustegevuse netokäibe nõude seadmisel hankija nõuda netokäibe olemasolu summas, mis ei ole suurem kui kahekordne hankelepingu eeldatav maksumus. Seega on RHS II peatüki alusel toimivas menetluses konkreetselt fikseeritud kvalifitseerimise tingimuse proportsionaalsuse piir - kahekordne eeldatav maksumus. Riigihangete seaduse kommenteeritud väljaandes on samuti välja toodud: „[---] kuni kahekordse maksumusmäärani võib tingimuse proportsionaalsust eeldada.“

Hankemenetluse proportsionaalse netokäibe nõude eesmärgiks on leida võimalikke pakkujaid teenuse osutamiseks, mistõttu tuleks kvalifitseerimistingimused seada proportsionaalsed, et võimalikult paljudel pädevatel pakkujatel oleks võimalik osaleda, arvestades hankelepingu olemust. Seades hankelepingu eseme eeldatava maksumusega võrreldes pakkujatele liiga kõrge netokäibe nõude on toetuse saaja välistanud selliste potentsiaalsete pakkujate hankemenetluses osalemise, kes oleksid olnud suutelised hankelepingut edukalt täitma, kuid kelle netokäibe ei vastanud hankija poolt seatud nõudele.

RHS § 100 lg 3 rajaneb direktiivi 2014/24/EL art 58 lg 3 teisel ja neljandal lõigul. Mainitud direktiivi põhjenduses 83 on regulatsiooni eesmärgid ja sisu avatud järgmiselt: „*Eelkõige peaks /.../ hankijatel olema keelatud nõuda ettevõtjalt miinimumkäivet, mis on ebaproportsionaalne lepingu esemega; selline nõue ei tohiks tavaliselt olla suurem kui lepingu kahekordne eeldatav maksumus.*“ Antud nõude eesmärgiks on soodustada väiksemate ettevõtjate võimalust riigihangetel osaleda.

Riigihangete seaduse seletuskirja kohaselt on võimalik sätestatust kõrgemat netokäibe nõuet esitada juhul, kui hankelepingu täitmine on seotud kõrge riskitasemega või on selle täitmine äärmiselt ajakriitiline, näiteks juhul, kui see on eelduseks teiste lepingute täitmisele, võib hankija määrata ka kõrgema netokäibe nõude, mida peab ta aga riigihanke algdokumentides põhjendama. Seega võib RHS § 100 lg 3 tuleneva nõude reeglit eirata vaid erandlikel juhtudel. Pelgalt asjaolu, et toetuse saaja soovib vähendada hankelepingu täitmisega seonduvaid riske, ei saa olla aluseks et nõuda suuremat netokäibe nõuet.

Rakendusüksuse seisukohti toetab ka riigihangete vaidlustuskomisjoni (edaspidi VAKO) otsus 85-19/209780, mille punkti 10 ütleb: „*VAKO saab RHS § 100 lg 3 teises lauses sätestatud erandi rakendamise peale esitatud vaidlustuse lahendamisel arvesse võtta üksnes neid argumente, mis on esitatud RHAD-s. Kuna seadus nõuab, et kahekordset hankelepingu eeldatavat maksumust ületavat aastakäibenõuet oleks põhjendatud RHAD-s, ei saa hankija asuda asjaomaseid põhjendusi esitama või neid täiendama alles vaidlustusmenetluses. Regulatsiooni mõte on, et hankija põhjendused üldiselt lubatavast rangema netokäibenõude seadmisel oleksid algusest peale avalikud ja kättesaadavad kõigile huvitatud isikutele, mitte ei peaks nendega tutvumiseks esitama vaidlustust.*“

Ka väljakujunenud Eesti kohtupraktika kohaselt ei tohi hankija kehtestada ebaproportsionaalselt kõrgeid kvalifitseerimise tingimusi. Näiteks kohtuasja 3-09.2756 punktis 7 on kohus leidnud, *et ebaproportsionaalselt kõrge kvalifitseerimistingimus toob kaasa põhjendamatu takistuse hankemenetluses osaleda. Vaidlusalune tingimus võib seega kaasa tuua olukorra, kus riigihankel ei kasutata efektiivselt olemasolevat konkurentsi, mis on vastuolus RHS § 3 punktiga 4.*

Rahandusministeerium on samuti välja toonud, et varasema praktika kohaselt võib nõutav netokäive erandjuhtudel ületada hankelepingu eeldatavat maksumust maksimaalselt 2-3 kordselt. Olukorras kus nõutav netokäive on suurem, ei saa pidada nõuet proportsionaalseks. Netokäibe nõude puhul on tegemist ühe kvalifitseerimise tingimuste liigiga, mis peab igal juhul vastama hankeesemele vastavuse ja proportsionaalsuse põhimõttele.

Eeltoodust tulenevalt jääb rakendusüksus oma seisukoha juurde, et RHS § 100 lg 3 ei võimalda ilma mõjuva põhjusega seada suuremat kui kahekordne netokäibe nõue. Toetuse saaja selgitused ei ole piisavad, et lugeda riigihanke nr 283271 osas 2 kehtestatud 3,47 kordne netokäibe nõue proportsionaalseks ja põhjendatuks.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Kutsesüsteemi reform“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 3207,20 eurot, millest toetus moodustab 100%;
2. vähendada riigihanke nr 283271 osaga 2 seotud kulusid 5% võrra;
3. nõuda toetuse saajalt tagasi KD nr 1054 alusel väljamakstud toetus summas 672,22 eurot;
4. tasaarveldada käesoleva otsuse resolutsiooni punkti 3 alusel tagasinõutav summa menetluses olevate kuludokumentide arvelt, vähendades täiendavalt väljamakstavat toetust 672,22 euro võrra;
5. teha rakendusasutusele ettepanek vähendada projekti tegevuse 7.2.3 „OsKuS digiarenduse muud kulud“ eelarvet summas 3207,20 eurot;
6. vähendada järgnevates kuludokumentides käesoleva otsuse punkti 1 alusel hüvitamiseks esitatud riigihanke nr 283271 osaga 2 seotud kulusid 5% võrra, millele vastavalt väheneb ka projekti eelarve.

Otsuse peale on õigus esitada ÜSS § 31 lg 1, § 32 lg 3 ja haldusmenetluse seaduse § 75 kohaselt vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Ketlyn Pass
5915 7852
ketlyn.pass@rtk.ee